



UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 2. APRIL 2010

lev
bladet

59. ÅRGANG

Det kan lade sig gøre

Tema om inklusion
... side 7



ANNONCE

ind- hold



- 4 **Kort nyt**
- 5 **Leder** – Det kan lade sig gøre
- 7 **Tema** – Fra isolation til inklusion
- 8 **Lidt baggrund** – Fra landsbytosse til fokus på selvværd
- 10 **Arbejdsmarkedet**
– Skal man noget i samfundet må man være ude i det
- 14 **Arbejdsmarkedet**
– Uddannelse og arbejde hånd i hånd til gavn for alle
- 18 **Bolig** – Som helt almindelige beboere
- 21 **Bolig** – Fra anstalt til anstalt til bolig
- 22 **Fritid** – Inklusion med fodboldstøvler på
- 26 **Venskab** – Rigtige venner
- 30 **Skole** – Den rummelige skole?
- 33 **Debatten** – At registrere eller ej
- 37 **Debatten** – LEV i Danmark eller?
- 39 **Sommeraktiviteter**
- 45 **LEV nyt**
- 46 **Kort nyt**



Almagt

Birgit Kirkebæk

Almagt og afmagt

Specialpædagogikkens holdninger, handlinger og dilemmaer

afmagt

Almagt og afmagt
- specialpædagogikkens
holdninger, handlinger
og dilemmaer
Af Birgit Kirkebæk.
Akademisk Forlag
224 sider, 269 kr.

Almagt og afmagt

Ny bog om specialpædagogikkens holdninger, handlinger og dilemmaer af Birgit Kirkebæk.

Inden for specialpædagogikken har hver tid sine sandheder, teorier og faglige fremgangsmåder, når det drejer sig om at udskille, behandle og disciplinere dem, der opfattes som "anderledes". Selv om teorier skifter, diagnoser opstår og forgår, så er en ting sikker: Det er de "anderledes", der lægger krop til skiftende tiders behandling i praksis.

Bogen argumenterer for, at de direkte berørtes perspektiv skal medinddrages, når man diagnosticerer, planlægger og behandler på andres vegne. Samfundets måde at tage hånd om mennesker med vanskelige vilkår skal medtænkes. Det handler ikke alene om at tage udgangspunkt i almen- og specialpædagogisk teori. Også relationelle aspekter skal danne afsæt for det pædagogiske arbejdes mål og indhold.

Bogen henvender sig til studerende, pædagoger, lærere, socialrådgivere og andre, der professionelt beskæftiger sig med mennesker, der opfattes som "anderledes".

Konkurrence

om at bygge verdens mest tilgængelige kontorhus

Næste fase i udviklingen af Handicaporganisationernes Hus i Taastrup skydes nu i gang. 15 virksomheder er valgt efter en prækvalifikation, hvor 37 arkitektvirksomheder, 11 entreprenørvirksomheder og 16 ingeniørvirksomheder deltog.

De 15 virksomheder er nu deltagere i en nyudviklet og innovativ udbudsform, hvor bygherren i samarbejde med bygherrerådgiverne har sammensat fem hold. Holdene skal uddannes i tilgængelighed, hvorefter der vil være en minikonkurrence. Holdene skal konkurrere i tilgængelighed. Herefter vil tre hold fortsætte til den endelige konkurrence.

De tre hold, som skal fortsætte i den endelige konkurrence, vil blive præsenteret den 10. maj og et endeligt vinderprojekt vil blive præsenteret den 26. august.

Unik-tv på nettet

Unikt tv. Således kan man uden at blegne se tv-stationen Unik-tv, der har fungeret siden efteråret 2009. Det unikke er ikke, at det er tv produceret af mennesker med udviklingshæmning. Det unikke er derimod, at den nye tv-station ikke kan findes på tv-sendenettet, men derimod på internettet. Det er nemlig web-tv. Det betyder, at alle kan se programmerne ved at klikke sig ind på www.unik-tv.dk. Men det betyder også, at det økonomisk har været noget nemmere at etablere sig.

Unik-tv er oprettet af Center for Beskyttet Beskæftigelse og Fuglekær Udviklingscenter og er altså baseret i Vejle-området. Så ud over at vise udsendelser om eksempelvis udviklingshæmmedes livsvilkår i Vejle, er det også et beskæftigelsesprojekt. Læs mere om den nye tv-station på www.unik-tv.dk

Det kan lade sig gøre

Mener vi noget med ordet inklusion? Og hvad betyder det egentlig? De spørgsmål har redaktionen valgt at sætte til debat i dette temanummer.

Fokus på inklusion er yderst relevant af to grunde: For det første fordi FN's handicapkonvention træder i kraft til efteråret, og for det andet fordi vi samtidig ser en tendens til, at de institutionelle rammer fastholdes. Dette på trods af, at man siden 1950'erne har arbejdet for at fjerne særlovgivningen og haft fokus på, at alle mennesker skal have samme lovgivningsmæssige rettigheder. Fastholdelsen i de traditionelle institutionelle rammer sker paradoksalt nok samtidig med, at man på alle fagområder har arbejdet med metoder, som skal hjælpe den enkelte til større selvstændighed for herigennem at få bedre mulighed for at deltage aktivt i det almindelige samfundsliv.

Hvorfor ser det sådan ud? Først og fremmest handler det om de tankegange, samfundet møder borgerne med, borgere som skal have støtte og hjælp for at kunne opleve sig som en del af samfundet.

Når jeg skriver samfundet skal det ses som udtryk for, at der findes barrierer alle vegne, hos mennesker i almindelighed, hos fagfolk og sandelig også hos os pårørende. Vores barrierer går typisk på vores bekymringer for, om nogen skal såre vores familiemedlem. Men vi er også en del af et samfund og har derfor en vis pligt til at gå foran, når det handler om at være solidarisk med de grupper, som holdes udenfor det almindelige samfundsliv – altså i stor udstrækning vores egne pårørende.

Men inklusion handler ikke blot om retten til at deltage. Der skal noget mere til. Vigtigst af alt handler det om at være en del af en de sammenhænge, som samfundet består af. Det handler om at få kontakter eller netværk, som det hedder i dag, om at få venner, udfordringer, selvtillid, anerkendelse. Alt det vi almindelige samfundsborgere får, gennem de måder vi opdrages på – altså via vores familiemønstre, skolegang, uddannelsessteder, arbejdspladser, fritidsklubber osv.

Vi har i dette tema-nummer samlet en række gode historier og refleksioner over temaet "inklusion", som, vi håber, kan sætte en debat i gang både her i bladet, men også rundt om, hvor man er i berøring med mennesker med udviklingshæmning.

Mange læsere vil sikkert tænke, det gjorde jeg, at det handler om de bedst fungerende af mennesker med udviklingshæmning. Og ja, det gør det også, men udfordringen er så at turde tænke: "Det kan lade sig gøre for disse mennesker, så hvorfor ikke for alle"?



AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

ANNONCE



Fra isolation til inklusion

Frem til anden verdenskrig var livet for store grupper af mennesker med handicap direkte skræmmende.

Handicappede var isoleret i store institutioner, udelukket fra samfundslivet. I årene efter krigen skete der et opgør mod denne anstaltsideologi – en ideologi som byggede på, at selve isoleringen med dens beskyttende virkelighed var til de handicappedes bedste. Hvad kunne der ikke ske, hvis den handicappede slap ud i samfundet? Man forestillede sig alverdens umoralskhed.

Opgøret handlede om at bringe den handicappede ud af isolationen til et liv i samfundet så nær det normale som muligt. Man talte om integration, det var nøgleordet for al planlægning. "Integration" omfattede bolig uden for anstalten, skole for alle og flytning af beskæftigelse fra

anstaltens område til bygninger, der lignede en hvilken som helst mindre virksomhed.

Der var tale om integration i en slags fysisk forstand. Det, at man boede ude i byen og arbejdede i industri kvarteret, var et mål i sig selv. Det viste sig, at nok var man flyttet ud af anstalten, men det nye ved livet spillede ikke sammen med det omgivende samfund – man var på en måde stadig udelukket fra det almindelige fællesskab.

Derfor er der i de senere år talt om en strategi, hvor fokus er på, at så få mennesker som muligt skal udelukkes fra det almindelige fællesskab. Nøgleordet for den strategi er inklusion. Og det er, hvad vi ved hjælp af de gode eksempler og et bredt felt af emner sætter fokus på i dette tema.

AF DAN R. SCHIMMELL, KONSULENT I LEV ■

SYSSELSÆTNING

ANSTALT

ARBEJDE

BOSTED

LEJLIGHED

UDVIKLINGSHÆMMET

ÅNDSSVAG

EVNESVAG

VÆRKSTED

Fra landsbyttosse til fokus på selvværd

Der kan bruges mange fine ord om udviklingshæmmedes rolle og muligheder i samfundet. Normalisering og inklusion er bare et par af ordene. Men hvor langt er vi i LEV selv villige til at gå?

Åndssvag, evnesvag, udviklingshæmmet. Anstalt, bosted, lejlighed. Sysselsætning, værksted, arbejde. Ordene beskriver både en udvikling i holdninger og konkrete livsmuligheder for mennesker med udviklingshæmning.

Landsforeningen LEV har været en vigtig aktør i den udvikling. Nu står vi ved en ny skillevej. Skal udviklingshæmmede inkluderes? Skal vi leve med et parallelsamfund? Eller findes der en helt tredje vej?

HER FØLGER ET LILLE HISTORISK TILBAGEBLIK

Før industrialiseringen rigtig kom i gang, og Danmark var et landbrugsland, levede mange udviklingshæmmede som "landsbytosser". Men i takt med urbaniseringen og den begyndende industrialisering rykkede befolkningen mod byerne, og det blev sværere at overleve som "speciel".

Samtidig begyndte samfundet at opsamle viden. I mange år havde det været en almen accepteret holdning, at åndssvaghed var en sygdom, og den skulle behandles som sådan. Et udslag af denne tankegang kunne man se i oprettelsen af få, men store totalinstitutioner, hvor personalet var den bedreviddende støtte. Når samfundet valgte en sådan tilgang, var det fordi, man på det tidspunkt mente, at det var det bedste – centralinstitutioner var en nødvendighed for at etablere homogene grupper blandt udviklingshæmmede. Resultatet af datidens tilgang var segregation og stigmatisering af udviklingshæmmede.

NEW DEAL

I takt med at samfundet udviklede sig i 1960'erne, og der opstod en

hidtil uset rigdom, var der også en bevægelse inden for forsorgsområdet. "Normalisering" blev formuleret som omdrejningspunktet i den videre udvikling. Begrebet normalisering kan opfattes som et meget statisk begreb, men det er ikke korrekt. For normale livsbetingelser er de betingelser, der er tilgængelige for borgere i et givet samfund på et givet tidspunkt.

I 1930'erne var den danske boligmasse eksempelvis præget af mange små og dårlige lejeboliger. I 1960'erne kom villakvartererne. Set ud fra et normaliseringssynspunkt betød det, at udviklingshæmmede skulle opleve samme forbedringer. Hvor der tidligere havde været sovesale i anstalterne, skulle der nu være plads og rum til den enkelte. Der var således et klart fokus på at skabe normale livsbetingelser for mennesker med handicap og en erkendelse af, at normalisering ikke var i modsætning til at sikre støtte til mennesker med handicap.

PÅ VEJ MOD INKLUSION

Næste skridt i udviklingen kommer i 1990'erne, hvor fokus kommer på individualisering. Nærhedsprincippet slår igennem på en række lovområder så som pensionslovgivningen, lov om socialservice samt flytning af opgaver fra amtsniveau til kommunalt niveau. Den socialpædagogiske referenceramme bliver individualisering som omsorg og inklusion som udgangspunkt.

Baggrunden for dette er en erkendelse af, at man som samfund ikke kan gennemtvinge inklusion. Men som samfund kan man forbedre borgerens mulighed for at opnå inklusion ved at give udviklingshæmmede mulighed for at udvikle og opleve,

at man som person kan mestre livet. Dermed udvikles personens selvbeholdelse, så der skabes en egen identitet baseret på selvværd og selvaccept.

INKLUSION SOM POLITISK AGENDA?

LEV har på mange måder været med til at flytte vilkårene fra årti til årti for mennesker med udviklingshæmning. LEV har talt, besluttet og lobbyet for tidens holdning. Og nu taler vi altså om inklusion.

I LEV ønsker vi et samfund for alle. Men det er ikke nok med en politisk holdning til, at udviklingshæmmede inddrages og deltager – at de skal inkluderes.

For i dag er virkeligheden trods årtiers arbejde med normalisering og inddragelse på mange områder en anden. Det er i dag muligt for børn med udviklingshæmning at leve en hel tilværelse, hvor de ikke møder andre mennesker med andre forudsætninger. Om det er godt eller skidt, kan der ikke gives et entydigt svar på, men det må nødvendigvis give anledning til nogle refleksioner i retning af, hvor langt vi er parate til at gå for at give den inkluderende adfærd de bedste vækstbetingelser. Derfor er vi nød til at have en dialog om, hvilke muligheder/begrænsninger det giver i en samfundsmæssig udvikling, at der er en parallel struktur.

Hvordan omsætter vi et fælles ønske om, at mennesker med udviklingshæmning har og skal spille en naturlig rolle i samfundet? Vi skal jo heller ikke være blinde for, at mange forældre og pårørende har en frygt for, at det netop er deres kære, der skal gå forrest og "træde stien for de næste".

Skal man noget i samfundet, må man være ude i det



Kelvin Nielsen

AF LASSE RYDBERG ■

En betegnelse kan sige meget. Således hed det engang Værkstedet Sandtoften, og chefen blev kaldt forstander. Nu hedder stedet Job- & Aktivitetscenteret, og chefen er blevet virksomhedsleder

Arbejdslivet er for de fleste mennesker med udviklingshæmning siden anstaltens sammenbrud foregået på beskyttede værksteder eller på dagcentre.

Beskæftigelse er foregået på de vilkår, de beskyttede værksteder har kunnet udvikle, men den har været isoleret fra det almindelige arbejdsliv. Som medarbejder på et beskyttet værksted med lyst til anden beskæftigelse kunne man almindeligvis ikke få efteruddannelse og søge sig et job på en anden (almindelig) arbejdsplads. Beskæftigelsens indhold afhang af, hvad der kunne produceres på det givne sted.

Men flere ting er ved at ændre sig i disse år. Flere og flere medarbejdere på beskyttede værksteder ønsker nu, at værkstedet ses i sammenhæng med det almindelige arbejdsmarked. På den måde vil værkstedet kunne bruges som en vej til inklusion af medarbejderne på det almindelige arbejdsmarked.

FRA BESKYTTET VÆRKSTED TIL "JOB- & AKTIVITETSCENTER"

I Gentofte Kommune ligger "Sandtoften", der har en lang historie bag sig som beskyttet værksted. Her har man traditionelt produceret kvalitetsvarer i keramik, træ og tekstil.

Men Sandtoften har i mange år arbejdet på at uddanne mennesker med udviklingshæmning til at kunne bestride et job på det almindelige arbejdsmarked. Man har smidt værkstedsnavnet ud og

kaldet sig i dag for: Job- & Aktivitetscenteret – og forstanderen har skiftet titel til virksomhedsleder.

Jeg har mødt virksomhedslederen Kelvin Nielsen flere gange. Han er den første leder af en sådan virksomhed, som jeg konsekvent har hørt sige, at det er nødvendigt at tale om inklusion, når man har med en virksomhed som Job- & Aktivitetscenteret at gøre.

KOMPETENCEUDVIKLING SOM PEJLEMÆRKE

Under vores samtale fortæller Kelvin Nielsen, at han, da han som yngre arbejdede som socialrådgiver, var optaget af, hvordan man skabte skoler til børn med udviklingshæmning, de såkaldt Grønne Skoler. Det handlede i bund og grund om integration eller ej, og Kelvin Nielsen var i begyndelsen kritisk over for, at børn med udviklingshæmning skulle placeres i en klasse i en almindelig folkeskole.

- Men det stod efterhånden klart for mig, at skal man være noget i samfundet, så må man være ude i det, ellers er det som en zoologisk have.

Med denne erkendelse må en virksomhed som Job- & Aktivitetscenteret nødvendigvis have kompetenceudvikling som pejlemærke og medvirke til størst mulig inklusion i samfundslivet. Kelvin Nielsen fortsætter:



Udfordrende og relevant arbejde samt et socialt tilhørsforhold til arbejdspladsen har gjort IKEA Gentofte til en attraktiv arbejdsplads for 14 personer med udviklingshæmning.

- Jeg tror på, at lige meget hvor handicappet man er, kan man bidrage med noget til glæde for andre. Og det er vigtigt, at samfundet afspejler den variation, der egentlig er. Ser du ikke de mennesker, som afviger fra normen, er de gemt væk, og du behøver ikke at bekymre dig om dem.

INKLUSION ER AT VÆRE MEDLEM

Jeg spørger Kelvin Nielsen, hvad inklusion er?

- Inklusion er et begreb med stor dybde og mange lag. Det handler om meget mere end blot at være ude på det ordinære arbejdsmarked. Som udviklingshæmmede kan man eksempelvis godt arbejde i IKEA, uden at være inkluderet. Inklusion handler om, at vi alle tager et medansvar for, at fællesskabet lever og trives. At vi anerkender, at det vigtige er at bidrage med det, man kan. Hvad enten man er en serviceassistent med udviklingshæmning eller Statsministeren. Du kender det med rengøring – man opdager det først, når det ikke bliver gjort.

Jeg spørger til praksis, og Kelvin Nielsen fortsætter i rengøringssporet. Han fortæller, at Job- & Aktivitetscenteret de seneste fem år har stået for rengøringen i realkreditinstituttet BRFKredit. Til dette projekt er der ansat syv rengøringsassistenter (ikke handicappede) og syv assistenter, der er udviklingshæmmede. Selv om de er ansat på Job- & Aktivitetscenteret, er de inkluderet på arbejdspladsen

og har adgang til virksomhedens personaleservice m.m. For et år siden blev samarbejdet udvidet til også at omfatte gartnerarbejdet i virksomheden, som et team med cirka otte udviklingshæmmede medarbejdere står for.

Job- & Aktivitetscenteret har ligeledes et samarbejde med IKEA, hvor der arbejder to arbejds hold med cirka syv udviklingshæmmede medarbejdere på hvert hold. Disse hold løser en række arbejdsopgaver, som IKEA-medarbejderne ikke selv fandt spændende. Job- & Aktivitetscenterets medarbejdere sætter derimod stor pris på opgaverne, blandt andet på grund af de rutineelementer arbejdet omfatter.

Jeg vidste ikke, at mange kunder tager varer, som de senere fortryder og placerer tilfældige steder i butikken. Det er faktisk en stor opgave at samle alle disse efterladte genstande sammen, få dem sorteret og bragt tilbage til deres oprindelige placering i den rigtige afdeling. Det er blandt andet dette arbejde, der udføres af det ene arbejds hold. Det andet hold arbejder i rodebutikken, hvor folk vender tilbage med varer, de alligevel ikke ønsker. Ofte bliver varerne samlet færdigt og eventuelt solgt til reduceret pris.

Inklusionen består her i, at selv om dagen begynder på Job- og Aktivitetscenteret, før turen går til IKEA, så opfatter medarbejderne sig som IKEA-medarbejdere, spiser i kantinen, betaler selv

for maden. Men ikke mindst udfører de noget, som er vigtigt for virksomheden, og når det udføres godt, så skaber det tilfredshed og respekt.

Det er vigtigt at understrege, at når der er tale om inklusion, så er det den enkeltes forudsætninger, der er udgangspunktet, og hermed tilpasser og forvandler virksomheden og arbejdsmarkedet sig også.

ARBEJDE, ER DET NOGET, VI LEGER?

Når man følger med i debatten om udviklingshæmmede og arbejde, slår det én, at mennesker med udviklingshæmning ikke kan få sygedagpenge, fordi de som handicappede modtager pension. Og det selv om de, ligesom alle andre lønmodtagere, betaler skat, ATP, AMU-bidrag m.m.

- Når vi taler om inklusion, må vi tage det med arbejde alvorligt, siger Kelvin Nielsen.

- IKEA anerkender, at det, vores medarbejdere gør, er af betydning for virksomheden og vil på ingen måde af med ordningen. For IKEA er det et arbejde, som alt andet der sker i virksomheden, og de ser gerne, at projektet udvides.

Kelvin Nielsen taler med vrede om, at der ikke er ligebehandling på arbejdsmarkedet. På Job- & Aktivitetscenteret arbejdes der med en reel ligebehandling, hvor man for eksempel får syge-

ANNONCE

Visse rutineopgaver er kedelige for nogen. Men for de to IKEA-arbejdshold fra Job- og Aktivitetscenteret er der masser af indhold i at rydde op og sætte på plads.



”

Der er ikke mulighed for at lave egentlige kurser for udviklingshæmmede til at kvalificere dem til at løse arbejdsopgaver på arbejdsmarkedet. Job- og Aktivitetscenteret har derfor indledt en proces med at omstille nogle af sine opgaver og se sig som et kompetencecenter frem for en produktionsenhed

dagpenge; 90 procent af den løn, man oppebærer. Man arbejder med på et tidspunkt at indføre månedsløn for at styrke den enkeltes rettigheder under sygdom og fravær. Selv om det koster virksomheden 100.000 kroner ud af sit budget, så er det vigtigt at få gennemført for at skabe ligeværdighed og respekt om det at være i arbejde og være en del af arbejdslivet. For Kelvin Nielsen er sagen så vigtig, at han vil gå helt til Menneskerettighedsdomstolen, hvis danske domstole skulle finde på at konkludere, at der er forskel på at arbejde alt efter, hvem der udfører det.

ARBEJDE OG UDDANNELSE, EN UDFORDRING

Arbejde forudsætter, at du lærer at gøre det – teknisk, manuelt, socialt m.m. Arbejde knytter sig til læring og uddannelse. Det undrer derfor Kelvin Nielsen, at Job- & Aktivitetscenteret i sit budget ikke har fået afsat midler til uddannelse af de udviklingshæmmede medarbejdere (i gamle dage kaldet brugere). Der er

ikke mulighed for at lave egentlige kurser for udviklingshæmmede til at kvalificere dem til at løse arbejdsopgaver på arbejdsmarkedet. Job- & Aktivitetscenteret har derfor indledt en proces med at omstille nogle af sine opgaver og se sig som et kompetencecenter frem for en produktionsenhed.

Det gør man ikke ud af den blå luft. Man skal udfordre sig selv og ikke mindst søge udfordring udefra. Kelvin Nielsen peger på, at det er vigtigt for en organisation som Job- & Aktivitetscenteret at spille sammen med eksempelvis forskningsinstitutioner:

- De ser på os på en ny måde, hvilket gør, at vi må tage stilling til iagttagelser og spørgsmål, som er nye for den måde, vi oplever vores virkelighed på.

DET TRADITIONELLE VÆRKSTED – DET HISTORISKE VÆRKSTED

Job- & Aktivitetscenterets tre store og velkendte værksteder, der gennem

årene har produceret efterspurgte, spændende varer af høj kvalitet, har overlevet de sidste årtiers ændringer af produktionssystemet i Danmark. På en måde ligger disse enheder, der skaber keramik, trævarekunst, trommer og tekstiler, som historiske virksomheder. Der findes ikke mange af den slags i Danmark. Måske er det et held, at de overlevede, for her kunne inklusion være, at de hver især flyttede og åbnede sig mod det offentlige rum og lå der, hvor folk færdes. Hvor ville kunsthåndværkere, hvis de skulle etablere sig, slå sig ned? Og ville inklusion for dem ikke være at være anerkendt?



Michael Jørgensen med øverst Leif Eriksen og nederst Claus Bergman.

Michael er ingen bogorm. Han er fyldt med energi og elsker at bruge hænderne. Ny ungdomsuddannelse med mange praktikophold er godt på vej til at bane vejen for et "rigtigt" job til ham



Uddannelse og arbejde – hånd i hånd til gavn for alle

Michael Jørgensen har glimt i øjnene, og er altid klar med en frisk replik. Han er servicemedarbejder i Skanderborg Kommune, og det er noget, han trives med. Selv siger han:
- At gå på arbejde er dejligt, og så hjælper jeg jo også Leif, det er rigtig godt.

Fire dage om ugen kører Michael sammen med servicemedarbejderen Leif Eriksen ud for at klargøre og vedligeholde kommunens biler, samt aflæse tallene for forbruget af el, vand og varme. Nogle gange er det på rådhuset, andre gange er det i en af de mange børnehaver eller på en skole, der skal aflæses forbrug.

Det har han gjort siden november 2009, hvor han kom i praktik i kommunens serviceafdeling. Michael er et godt eksempel på, at mange udviklingshæmmede kan en hel masse og også klare et job på det ordinære arbejdsmarked. De skal bare have den rette uddannelse, hjælp og vejledning.

MANUELT ARBEJDE

Michael har siden august 2007 været i gang med ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov, og det er som et led i den uddannelse, at han er i praktik som servicemedarbejder.

Der står skrevet i Michaels uddannelsesplan, at han gerne vil noget med vedligehold og klargøring af biler, lastbiler og busser. Desuden står det fremhævet, at han bare for alt i verden gerne vil have noget manuelt arbejde.

- Michael er 18 år gammel, der er gang i Michael, og som for så mange store knægte blev skolebænken for stillesiddende for ham. Michael vil arbejde, stå op om morgenen og bruge sine hænder på en rigtig arbejdsplads. Og det er meget forståeligt, for Michael er meget dygtig til mange ting, siger KLAP-konsulent Nels Dinitzen, der har skaffet Michael praktikpladsen i Skanderborg Kommune. KLAP er et projekt i LEV-regi, som skal skaffe flere unge udviklingshæmmede ud på arbejdsmarkedet.

Nels Dinitzen har faktisk været med til at hjælpe Michael med et decideret skifte i hans liv. Tidligere handlede det om at Michael skulle gå i skole, sidde stille og lære. Det lå ikke i Michaels kort, at han kunne udskifte skolebænken med en arbejdsplads, hvor der er plads til praktiske opgaver og undervisning i fag som matematik og dansk. For Michael har skiftet betydet, at dansk og matematik er blevet nærværende, noget han kan bruge og skal bruge i det daglige liv.

Hver tredje udviklingshæmmede kan klare et job

Landsforeningen LEV har i mange år talt om, at samfundet skal være rummeligt - der skal være plads til mennesker, der er en smule anderledes. Samfundet har heldigvis ligeså langsomt rykket sig, der er blevet skabt plads til flere, og som i eksemplet med Michael ses det tydeligt, at Michael er med, at han bidrager ligesom Erik og Leif.

Der har igennem de sidste mange år været kørt inklusion-projekter i Danmark i hobetal, måske uden der er stillet det helt enkle spørgsmål, er det inklusion, fordi vi giver plads til nogle, der er lidt anderledes? For LEV handler inklusion ikke kun om at give plads, for LEV handler inklusion om at være med i et fællesskab, at have noget og skabe noget sammen. Og det er netop grundtanken i serviceafdelingen i Skanderborg Kommune.

I Danmark er cirka 8900 udviklingshæmmede i beskyttet beskæftigelse. Hvor mange, der er i et job med løntilskud uden for murene på de beskyttede værksteder, er der intet præcist tal for. Men både arbejdsgivere og lønmodtagere kan belave sig på nyt blod i virksomhederne, som det er sket i Skanderborg med Michaels ankomst. I LEV forventer man, at op mod hver tredje udviklingshæmmede vil kunne klare et specielt tilrettelagt job. I LEV er beskyttet beskæftigelse og beskyttede værksteder ikke modsætninger, men muligheder der supplerer hinanden.

Vejen til jobmarkedet for unge udviklingshæmmede går over den treårige ungdomsuddannelse kaldet STU (Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse). Den skal alle kommuner tilbyde unge mellem 16 og 25 år med særlige behov. STU'en bryder med den gængse opfattelse af uddannelse ved i stor stil at inddrage praktikophold. Dermed kommer den til at minde lidt om mesterlæretankegangen, og i forhold til udviklingshæmmede er det en god måde at blive undervist på. For de har ofte et meget konkret læringsmønster. Det kan ikke nytte at undervise i et klasseværelse om, hvordan man som servicemedarbejder skal rundt og tjekke vandforbrug. Der skal man ud på stedet og finde ud af det.



KLAP skal realisere drømme

KLAP (Kreativ Langsigtet Arbejdsplanlægning) er et tre-årigt projekt, startet af LEV, som skal være med til at vise, at mange udviklingshæmmede kan og vil ud på det ordinære arbejdsmarked.

Fordi man er født med udviklingshæmning, er det ikke ensbetydende med, at man skal tilbringe sit voksenliv på et beskyttet værksted. Landet over er der gode beskyttede værksteder, men det kniber også med at vise unge udviklingshæmmede, hvilke andre muligheder der findes.

I alt sin enkelthed handler Projekt KLAP om at vise forskellige typer af jobs, som mennesker med udviklingshæmning kan mestre. Men Projekt KLAP går også skridtet videre ved at vise, hvordan man kan realisere sin drøm eller i hvert fald noget, der ligger meget tæt på drømmen.

Projektet vil gennem aktiv dialog med forældre, unge udviklingshæmmede og kommunale ungdomsuddannelsesvejledere skabe og formidle erfaringer om, hvordan man som ung og udviklingshæmmede kan bruge den særlige ungdomsuddannelse til at nå endnu tættere på drømmen om ønskejobbet.

Men projektet handler også om at vise, at vores danske samfund er for alle – altså også for de borgere, som ikke er helt så kloge som gennemsnittet.

Tre konsulenter er tilknyttet projektet, som pt. kører i tre af landets fem regioner. Der arbejdes dog på at gøre det landsdækkende.

Læs mere om KLAP på www.projektklap.dk

AT GØRE EN FORSKEL

I serviceafdelingen i Skanderborg Kommune har der af og til været talt om, hvad det vil sige at have et socialt ansvar, at sikre en udvikling også for de mennesker, der ikke har så mange muligheder for at være med i samfundet. Medarbejderne Claus Bergman og Leif Eriksen synes, deres arbejdsplads er en god arbejdsplads, der godt kan gøre en forskel. De var derfor ikke svære at overtale, da Nels Dinitzen henvendte sig for at få Michael ud i "virksomhedsforlagt undervisning".

Virksomhedsforlagt undervisning er egentlig blot et andet ord for at rykke undervisningen fra skolebænken ud på arbejdspladsen. Det er ikke kun Michael, der er vokset med opgaven. Leif Eriksen har om nogen taget opgaven til sig.

- Man kan jo ikke fungere som service-medarbejder, hvis man ikke kan regne og læse lidt, så bliver det jo rigtig svært at aflæse vandmålerne, siger han.

Leif er derfor gået i gang med at undervise Michael i matematik og lidt dansk. El-, vand- og varmeaflysninger i Skanderborg og fire omegnskommuner danner udgangspunkt for den første opgave, som Michael har fået.

Udviklingen i forbruget følges ugentligt, og Michael skal nu fremstille nogle farvede blokdiagrammer, således at kommunes ansatte kan følge udviklingen i forbruget.

ALLE VINDER

Man kan stille sig selv spørgsmålet: Er det kun Michael, der er vinderen? Nej, egentlig ikke. Claus og Erik oplever også, at deres arbejde er blevet endnu rigere.

- Hvem havde nogensinde troet, at jeg engang skulle undervise i matematik, siger Erik. Han er inderst inde rigtig stolt over, at han også kan være med til at gøre en forskel for et andet menneske.

ANNONCE

TEKST OG FOTO AF LASSE RYDBERG ■

Holbæk har vedtaget en boligpolitik, hvor handicappede integreres i den almindelige boligmasse. Det betyder, at udviklingshæmmede har en bolig og bor på en måde, som kan sammenlignes med mange andre danskeres



Nina Martekilde.

Som helt almindelige beboere

Holbæk har vedtaget en boligpolitik for handicappede, som tager udgangspunkt i boligen, som vi, det vil sige alle os ikke-handicappede, forestiller os den.

Jeg mødes med Nina Martekilde, leder af Holbæks Bo- og Støttetilbud, der er en del af Bo- og Servicecenter Holbæk. Hun fortæller, at der indenfor hendes område er etableret boliger til 133 handicappede, hvoraf de 90 bor i egen bolig placeret rundt om i kommunen i det almene sociale boligbyggeri. 43 af boligerne er placeret i mindre bofællesskaber, som man kender det fra blandt andet seniorboliger, hvor hver enkelt har sin egen bolig, og hvor der er tilknyttet en fælles lejlighed. Bofællesskaberne er også en del af det almene boligbyggeri og er i de fleste tilfælde

etableret i samarbejde med boligselskabet i forbindelse med projekteringen af byggeriet.

VÆRDIGHED OG BOLIG

På spørgsmålet om, hvad der er værdig bolig, svarer Nina Martekilde:

- Det er en lejlighed, som vi andre ville bo i, på minimum 67 kvadratmeter, der rummer to værelser, køkken og bad.

Værdighed er selvfølgelig andet end kvadratmeter, så vi taler om inklusion på boligområdet. Nina Martekilde siger:

- Inklusion er ikke et begreb, vi sådan bruger. Jeg tænker mere på beboerne som integreret i samfundet. Det spændende er, at vores beboere er en del af samfundet, de lever stort set deres liv i deres bolig fuldstændig uproblematisk.

Når der er problemer, svarer det til de problemer, man kender fra andre. For høj musik, misligholdelse af leje forhold, husdyrhold der er forbudt eller generende.

- Som lejere deltager de ikke specielt aktivt i boligforeningen, men boligselskabet indkalder dem til årlige møder, siger Nina Martekilde og fortsætter:
- Bofællesskaberne udgør egne boligforeninger, der samarbejder med de andre boligforeninger i de lokale byggerier. De udviklingshæmmede er inkluderet på den måde, at de optræder som langt de fleste andre lejere.

Nina Martekilde gør opmærksom på, at når vi taler om bolig-inklusion, så handler det om at se på "livet" som sådan, at



Jan Christensen i cafeen i Kig Ind.



Anette Nielsen i genbrugsbutikken i Kig Ind.

trives i boligen, og at den kan blive base for et liv med mange muligheder.

SERVICE, TILBUD OG SIKKERHEDSNET

Nina Martekilde fortæller, at for at det skal lykkes, så skal hver enkelt have et tilbud om hjælp til at klare det at bo i egen lejlighed. Hvor omfattende støtten er til den enkelte beror på en vurdering. Men støtten skal også ses som en læring, forstået på den måde at den enkelte beboer med udviklingshæmning hen ad vejen kan klare flere og flere opgaver i sit hjem, og derfor vil få mindre behov for støtte.

I øjeblikket varierer støtten til den enkelte fra 20 timer til en ¼ time om ugen. Tilbud om støtte er frivilligt:

- Selv om det kan være et valg at gå i hundene, så ligger det dybt i baghovedet, at vi skal knokle for at motivere alle til at modtage hjælp, siger Nina Martekilde.

Til de 133 beboere er der tilknyttet 25 hjemmevejledere, der udgør et team, som samarbejder om udvikling af støtteordningen.

ENSOMHED

Vi taler om ensomhed og isolering, der ofte frygtes som et resultat af en fuld-

stændig integration på boligområdet. Nina Martekilde beskriver først, at det er en forudsætning for en decentral boligstruktur, at der er hjælp at hente, når det går galt. Derfor er der i forbindelse med et af bostederne etableret et mødested, der også har åbent i alle weekender fra morgen til sent på aftenen. Her kan man udover at hente hjælp være tilmeldt madordning m.m.

Men lige så vigtigt er det, fortæller Nina Martekilde, at der i forbindelse med denne boligpolitik er tilbud om aktivitet i fritiden. Neden under afdelingen for Bo- og Støttetilbud ligger Aktivitetscentret Kig Ind, der har åbent for brugerne (beboerne) to af ugens aftener og i weekender.

Programmet i Kig Ind er omfattende, nærmest overvældende. Der er mande- og tøseklubber, weekend arrangementer, madklubber, baller, teaterure, showdans, spørgsmålskonkurrencer, bowling, på besøg på Amalienborg, frokoster, karaoke, og om sommeren er der fast to ferierejser på tilbud, den ene til udlandet den anden i Danmark. Og så er der varm mad to aftener om ugen. Om dagen er der café og en filial af genbrugsbutikken, der handler med

forbipasserende, som dropper ind. Mulighederne er så omfattende, at man næsten kan fare vild.

BOLIGEN SOM BASE

I samtalen med Nina Martekilde går det op for mig, at boligen må ses som en base for, hvad vi foretager os med vores liv. Det at bo i en lejlighed giver ikke i sig selv en mening i længden. Boligen tilfredsstiller ikke vores ønsker om livet. Men den kan medvirke til meget, der giver vores liv et indhold. Og det sker altid i samspil med det, der er derude: Naboer, venner, mødesteder, kultur...

” Lejligheden kan medvirke til meget, der giver vores liv et indhold, og det sker altid i samspil med det, der er derude: Naboer, venner, mødesteder, kultur...

ANNONCE

Boligen har i årtier været en rambuk for normalisering. Men vi har været af mange smutveje og vildveje, før vi nu er ved at finde ud af, hvad boligen egentlig er for en størrelse, og hvad den betyder



Fra anstalt til anstalt til bolig

”At leve så nær det normale som muligt.” Sådan hedder en gammel tese om målet for levevilkårene for udviklingshæmmede, som blandt andre LEV har været med til at fremføre.

Den grundlæggende ide bag dette ønske var, at handicappede ikke skulle leve et liv i en særlig forsorgsverden som en slags parallelverden. Alle mennesker med handicap skulle leve så nær det normale som muligt.

Selv om ideen om normalisering og dens realisation handlede om hele livet fra børnehaven, over skole, uddannelse, arbejde og bolig, så blev det strategien om boligen, der tydeligst kom til at tegne normaliseringsideen. Det handlede om at nedbryde anstalterne og udflytte alle til en bolig. Og netop bolig som begreb forbandt man aldrig med anstaltens sovesale og store fællesrum.

FRA ANSTALT TIL ANSTALT

Egentlig handlede udflytningen om at rykke fra sovesalen til eget værelse med bad og toilet på gangen. Så mens man arbejdede med at nedbryde de gamle anstalter, byggede man faktisk nye, der i deres udformning kunne smyge sig ind i det boligkvarter, hvor de fik deres plads.

Nogle blev meget store andre mindre, men i bund og grund var der tale om, at ”så nær det normale” handlede om beliggenhed i byrummet og om en arkitektur, der mindede om en ”bolig”. Under dække af arkitekturen og beliggenheden var der reelt opstået en ny institution. Nogle kunne måske også se det som et billigt hotel med bad og toilet på gangen, men ikke de udviklingshæmmede. For slap de ikke helt ud af institutionen, så fik de dog rum, hvor de kunne opdage og opleve at være næsten private.

UDVIKLINGSHÆMMEDE VIL DA BO I KOLLEKTIV

Det var med stolthed, man indviede disse nye bosteder, hvor hver fik sit eget private værelse, og hvor der var skabt mindre og overskuelige enheder, der virkede hjemlige med spiseafdeling, måske spisekøkken og fjernsynstue. Man italesatte det som boligen for udviklingshæmmede, som om det var helt naturligt, at var man udviklingshæmmede, så drømte man om en boform, som den der i samtiden opstod blandt mange unge, kollektivet.

NORMALISERING LIG MED INTEGRATION

Når man skulle forstå normaliseringstanken, så talte man om integration. Boede man i et boligkvarter, var man på en måde en integreret del af bydelen, uanset om naboerne forblev ukendte og aldrig hilste, eller om man var ved at gå til i ensomhed, fordi dem, man boede i kollektiv med, havde man ikke selv valgt.

Boligen var stadig en slags isolering, men bedre camoufleret. De andre kollektiver i byen var i øvrigt heller ikke skabt for at komme naboer og genboer ved.

BOLIGEN I DAG

Først nu er vi begyndt at forstå, at begrebet bolig handler om, hvad mennesker i almindelighed oplever som en bolig. Derfra må man starte, så integration kommer til at handle om at få en bolig der, hvor andre bor – og en bolig som man i almindelighed vil stille krav til.

” Mens man arbejdede med at nedbryde de gamle anstalter, byggede man faktisk nye

Et godt miljø har gjort det nemt for 16-årige Raja Rajendram at drible sig ind på holdet i en "almindelig" fodboldklub. Han er blevet en bedre spiller og nyder træningen og snakken i omklædningsrummet. Men ikke alle kan inkluderes så let som Raja



Inklusion med fodboldstøvler på

Det er midt i marts, men temperaturen er kun lige over frysepunktet, og det er som om vinteren bare ikke vil slutte. Der ligger stadig små sorte klumper af hård sne langs vejene, og det er første gang i år, at jorden er tøet nok til, at U-17 fodboldholdene i Nyborg G&IF kan spille på græs. Første- og andeholdet træner sammen i dag, og de fleste af spillerne løber omkring i lange ærmer og gamacher inde under shortsene.

En af de få drenge, der trodser kulden og nøjes med t-shirt og knækorte bukser, er 16-årige Raja Rajendram. Han er lidt anderledes end sine holdkammerater. Hvor de går i den almindelige folkeskoles ældste klasser eller så småt er begyndt på ungdomsuddannelser, går Raja nemlig i specialskole. At han har et udviklingshandicap er nu ikke til at se på fodboldbanen, hvor drengene træner afleveringer.

På sidelinjen står en stor mand og småfryser med hænderne begravet i bukselommerne. Det er Jacob Mathiesen, der er pædagog på Rajas skole, Lindholmskolen, hvor han også er fodboldtræner for to hold af specialskoleelever. Det er ham, der har fået Raja i gang på et almindeligt klubhold for ikke-handicappede. Jacob fortæller, at holdene fra specialskolen træner på de samme baner i Nyborg Idrætspark, som fodboldklubbens hold.

- Der lagde jeg mærke til, at Raja kendte folkene her. Han er jo en dreng fra byen af, og selv om han går på en anden skole, fordi han har indlæringsvanskeligheder, så kender han de andre børn fra gaden af. Jeg så en mulighed for, at det kunne lykkedes med ham, i og med at han fungerede godt socialt, både på skolen, men også med almindelige børn.

Jacob Mathiesen har været involveret i Nyborg G&IF i mange år, og har blandt andet siddet i bestyrelsen, så han kender de fleste i klubben. Han tog en snak med Jesper Bay, som er træner for U-17 holdet, og han var frisk på at lade Raja starte. De første tre gang Raja var til træning, var Jacob med for at sikre sig, at det gik godt, men siden har han ikke været her.

- Når jeg ser ham nu, så gør det mig glad og stolt at se, at han er helt med, siger Jacob.

- Hvordan kan du se, at han er med?

- Han er med i øvelserne, og han forstår dem med det samme. Han behøver ikke at få forklaret tingene. Og så nyder han det, det kan man også se.

IKKE ALLE KAN INTEGRERES

Jacob Mathiesen fortæller, at det kun er de færreste af hans fodboldspillere på specialskolen, som han vil prøve at inte-

grere på et almindeligt klubhold, uden pædagogisk støtte.

- Jeg havde en dreng mere i tankerne, men han havde nogle gange en adfærd, der ville virke voldsom på spillerne her. Han kunne blive meget aggressiv, hvis han for eksempel følte sig uretfærdigt behandlet. Det ville de andre børn have svært ved at kapere, og så ville de rotte sig sammen mod ham og holde ham udenfor.

Jacob har også været nervøs for, at Raja skulle opleve et nederlag på holdet, for dem er der rigeligt af, når man er en ung fyr med et udviklingshandicap. Men Rajas evner på fodboldbanen og sociale kompetencer, gjorde, at Jacob troede på, at det kunne lykkedes. Raja er god til at aflæse de sociale koder og kan godt være med i snakken i omklædningsrummet, når der snakkes fodbold og film.

- Han er en god dreng. Han kan begå sig, siger Jacob Mathiesen, og er så nødt til at gå. Han skal til en fodboldkamp med et andet hold i klubben.

” Når jeg ser ham nu, så gør det mig glad og stolt at se, at han er helt med.

Jacob Mathiesen

DE ACCEPTERER HINANDEN

I stedet går jeg hen og taler med Jesper Bay, der er træner for det andethold, som Raja spiller på.

- Vi har egentlig ikke gjort nogen ekstra indsats for at integrere Raja. Han har fået rammerne, og dem har han indordnet sig under, siger han.

Jesper Bay er lille tæt mand med bestemte meninger. Han ser nærmest lidt firkantet ud, som om han er bygget af mursten. Han er med egne ord en træner af den gamle skole. Han har faste regler for, hvad man må og ikke må på fodboldholdet, og for hvordan spillerne skal opføre sig overfor hinanden. Og reglerne er ens for alle, lige meget om man er holdets topscorer eller reserve til højre back. Jesper Bay mener, at det er med til at skabe et godt miljø, at alle er ligeværdige og behandles ens, og det har gjort det nemmere at integrere Raja.

- De accepterer hinanden, lige meget om de er gule, brune eller blå. De ved, at holdet vinder ved at stå sammen, ikke gennem enkeltmandspræstationer, siger han og roser sine spillere for at have gjort det nemt at få Raja ind på holdet. - Det er jo ikke mig, der har gjort det. Det er dem.

Jesper Bay har heller ikke fortalt de andre spillere, at Raja har et handicap. Hvis man først gør et nummer ud af det og beder de andre spillere om at tage særlige hensyn, vil de reagere med at holde ham udenfor. Så er han sat i en kasse. Og Raja har det godt på holdet, fortæller Jesper Bay.

- Han fungerer fantastisk. Han er røget ind i det med dansk humor, hvor man kan tage gas på hinanden, når man for eksempel glemmer sine bukser. Og når jeg laver aftaler med ham, så holder han dem også 100 procent.

Og så synes træneren, at den teknisk dygtige Raja er blevet bedre til det vigtigste, nemlig fodbolden. På holdet i

Nyborg G&IF får han nemlig større udfordringer, end på specialskoleholdet.

- Han har lært at se hullerne og læse, hvor boldene kommer. Og så har han et fantastisk skud, siger Jesper Bay, der mest bruger Raja på den prestigefyldte plads på den offensive midtbane.

JEG SNAKKER MED ALLE

Solen er gået ned over Nyborg Idrætspark, da jeg efter træningen mødes med hovedpersonen selv, Raja Rajendram, i klubbens cafeteria. Her står pokalerne i glasmontrer, og på væggen hænger et stort maleri af fodboldspillere i kamp. Bag disken er der kaffe på kanden, sodavand i køleskabet og plasticbeholdere med vingummi og lakrids, der sælges stykvis. Raja har stadig sit fodboldtøj på, og han takker pænt nej tak til en sodavand. Hans far kommer og henter ham om lidt. Normalt cykler han ellers selv til træning, fortæller han. Han har købt en cykel for penge, han har sparet op ved at gå med reklamer. Det er kun, når det er dårligt vejr, at hans far eller storebror henter ham. Især storebroren støtter ham meget med fodbolden.

- Han har spillet på førsteholdet til han fik en knæskade, fortæller Raja. - Han fortæller mig, hvordan jeg skal sparke. Om sommeren træner vi sammen i parken og skyder på mål.

Jeg spørger Raja, hvad forskellen er på at spille med kammeraterne på specialskolen og så at spille på klubholdet her. - Det er meget sværere her, der er mere pres på. På skolen kender jeg alle spillerne, og ved hvordan jeg skal dribble for at komme udenom, siger Raja. - Det er også mere fysisk her. På skolen træner de små med nogle gange, og så må man ikke gå rigtig ind i taklingerne. Det må man godt her, siger han.

Raja kan bedst lide at spille på klubholdet, men han fortæller også, at han har flere gode venner på skolens hold. Dem går han jo også med til dagligt. Men han snakker stadig fint med holdkammeraterne fra klubben i omklædningsrummet.

- Vi snakker om, hvad der skete i skolen, og så snakker vi om fodbold, og om hvad der kommer i fjernsynet. Jeg snakker med alle, slutter han.



Han fungerer fantastisk. Han er røget ind i det med dansk humor, hvor man kan tage gas på hinanden, når man for eksempel glemmer sine bukser. Og når jeg laver aftaler med ham, så holder han dem også 100 procent



Træner Jesper Bay.



Best Buddies – Kim Sørensen og Jan Vejlin.

Rigtige venner

Et arrangeret venskab mellem to unge fyre, hvoraf den ene er udviklingshæmmet, kan sagtens være et rigtigt venskab. Jan og Kim mødtes gennem LEVs Best Buddies-projekt, og for Kim har det været et stort skridt – han troede ikke, at han kunne være ven med en, som ikke er udviklingshæmmet. Men det kan han

- Til at starte med var jeg bange for at være for pædagogisk over for Kim. Men det har slet ikke været et problem. Tværtimod fortæller Jan Vejlin.

Jan Vejlin og Kim Sørensen ser på hinanden og griner. Selv om udgangspunktet for deres venskab var lidt aparte, så er faktum imidlertid, at de nu bare et halvt år senere er bedste venner.

Jan og Kim mødtes gennem projektet Best Buddies, der er startet af LEV, ULF og TV-Glad. Best Buddies handler, som navnet siger, om venskaber. Best Buddies formidler kontakt mellem udviklingshæmmede og ikke-udviklingshæmmede, og håbet er at danne så mange venskaber på tværs som muligt. Best Buddies er for alle unge mennesker over 16 år.

FØRSTE MØDE

Første gang Jan og Kim mødtes, var konsulent i Best Buddies Pernille Lausen Hansen med. Hun introducerede dem for hinanden – og det hele var måske lidt akavet.

- Vi vidste ikke, hvad vi skulle sige og gøre. Det er jo lidt blind-date-agtigt. Jeg vidste således kun, at Kim hed Kim, siger Jan Vejlin.

Mødet fandt sted hos Kim over en kop te og kaffe.

- Efter de to timer, som mødet varede, var vi venner, fortæller Kim.

Så let kan det gå. At alt klikker så godt så hurtigt, er der selvfølgelig ingen garanti for. Men Kim og Jan har en humor, nogle interesser og nogle temperamenter, som gør, at de er det "perfekte match".

KIMS FØRSTE

IKKE-UDVIKLINGSHÆMMEDE VEN

- Hvorfor blev du Best Buddy?

Jan: - Pernille var ude på seminariet, hvor jeg studerer, og fortælle om det. Jeg talte med hende og fik en tilmeldingsblanket.

Kim: - Pernille må have haft travlt den uge, for hun var også ude på TV Glad og fortælle om det. Jeg spurgte ind til, hvad det var, fik papirer med hjem og udfyldte dem samme aften.

- Hvorfor ville du gerne være med?

Jan: - Jeg faldt først for, at jeg kunne gøre en forskel. Jeg er pædagogstuderende og kender til bofællesskaber. Jeg ved, at mange udviklingshæmmede ikke har ret mange venner. Jeg har selv været et sted, hvor gamle pædagoger blev inviteret med til fødselsdage. Og det er jo ikke rigtige venskaber.

Kim: - Jeg har aldrig før været med i sådan et projekt. Jeg har heller aldrig haft en ven, som ikke var udviklingshæmmet. Ok, jeg havde engang en, men han arbejdede som pædagog.

ISOLERET OG UDEN VENNER

Kim Sørensen gik som barn i en hjælpeskole, hvor der både var udviklingshæmmede og ikke-udviklingshæmmede elever. Kim havde venner som barn – også blandt de skolekammerater, der ikke var udviklingshæmmede. Men det holdt ikke:

- Da jeg gik ud af skolen, gik jeg egentlig bare derhjemme hos min mor. Jeg havde faktisk slet ingen kontakt med andre. Jeg tænkte da på, at det kunne være rart med nogle venner. Men man vænner sig til det, at være alene.

Best Buddies – venskaber på tværs

- Best Buddies er ganske enkelt etablering af venskaber mellem udviklingshæmmede og ikke-udviklingshæmmede

- Best Buddies er et amerikansk koncept, startet af Anthony Kennedy Shriver i 1989. I Danmark har Landsforeningen LEV, Udviklingshæmmedes LandsForbund (ULF) og TV-Glad taget initiativ til at starte Best Buddies op.

- Best Buddies er i dag aktiv i Varde/Esbjerg-området, Kolding og Storkøbenhavn. Derudover er man i fuld gang med at starte Best Buddies op i Århus, Odense og Sønderborg.

- Pernille Lausen Hansen er ansat som projektmedarbejder i Best Buddies. Ud over at sprede kendskabet til projektet, så har hun også personligt matchet de første venskaber ud fra de ønsker, interesser, geografiske placering mm., de enkelte havde.

Vil du vide mere om Best Buddies så se www.bestbuddies.dk eller ring til konsulent Pernille Lausen Hansen på tlf. 2341 4456 eller 3635 9619.



- Vi er gode til at skabe opmærksomhed, fortæller Kim. Jan supplerer: - Ja, det kan godt være svært for omgivelserne, når vi er sammen. For så giver vi slip.

Kims liv tog en stor drejning i 2006, da hans mor døde. Kommunen fandt et botilbud, hvor han stadig bor.

- Jeg begyndte at få venner der og en kæreste, fortæller Kim.

Via kæresten, som nu er ex-kæreste, begyndte han at komme på TV Glad, hvor han i dag går på skuespillerskolen.

- Det var en drøm, der gik i opfyldelse, da jeg kom på skuespillerskolen. Jeg har fået en del venner herude – og der kommer hele tiden flere til. Jeg får næsten en ny hver dag!

Om venskab siger Kim.

- Det er godt at have venner. For det er vigtigt at have nogen at være sammen med, ellers er man jo helt alene uden nogen at snakke med.

KIM STAMMER BARE LIDT

Og nu har han altså også en ven, som ikke er udviklingshæmmede, nemlig Jan. Og han er ikke en hvilken som helst ven: - Jan er min bedste ven, siger Kim.

- Hvorfor?

Kim: - Jamen, vi kan ligesom snakke frit, tage gas på hinanden. Til udviklings-

hæmmede kan man ikke sige, hvad man vil. De forstår ikke alt. Noget skal skæres ud i pap. Jeg hygger mig mere med Jan.

- Hvad laver I, når I mødes?

Jan: - I starten var det meget biograf-ture. Nu snakker vi mest og laver fis og ballade.

- Hvor tit ses I?

Kim: - Måske en eller to gange om måneden. Men vi bruger også mobil.

De to venner er også blevet introduceret til nogle af hinandens andre venner. Første gang Kim så nogle af Jans venner, havde Jan bare sagt til dem, at Kim stammede lidt engang i mellem – han havde ikke sagt noget om, at Kim var udviklingshæmmede. Og det gik selvfølgelig fint.

KRAVLET OP AF TOSSEKASSEN

- Hvordan er det at have en ven, som ikke er udviklingshæmmede?

Kim: - Jeg føler mig mere værd. Jeg føler mig mere som ikke-udviklingshæmmede, fordi jeg har en ven, som ikke er det. Jeg føler, at jeg kan slå mig mere løs. Jeg havde aldrig troet, at jeg kunne være

ven med en, som ikke er udviklingshæmmede. Jeg troede ikke, at jeg var nok værd. Så min selvtillid er blevet meget større nu. Jeg føler mig mere lige med andre.

Kim: - Jeg så mig tidligere i samme kasse som alle andre udviklingshæmmede – som en tosse. Nu er jeg kravlet op af kassen.

Jan supplerer: - Specialskoler og lignende steder giver Kim og andre udviklingshæmmede en stigmatisering. Og det kan være svært at bryde med.

Jan og Kim har nu kendt hinanden i cirka et halvt år. De vil gerne fortælle om deres venskab til andre – og om hele Best Buddy-ideen. Så når tiden tillader det, tager de med Best Buddy-konsulent Pernille Lausen Hansen på besøg rundt om i landet for at gøre opmærksom på projektet.



ANNONCE

Morten og René

Vi ser ofte fodbold sammen og synes begge at kampen altid er mere spændende, når man har nogen at se og diskutere den med. Vi er ikke altid enige om, hvilket hold, vi skal holde med, men vi kan dog nemt blive enige om, at det er dommerens skyld.



Best Buddies-venskaber er mange ting. Se bare, hvad disse tre vennepar laver, når de er sammen.

Christian og Michael

Når Christian og jeg mødes, er det fordi vi ved, at vi får en god dag sammen; ligesom vi hver især normalt gør med vores andre venner. Vi behøver ikke at lave noget vildt og voldsomt hver gang vi mødes – nogle gange bliver det bare til spaghetti og kødsovs og en god film. Andre gange står den på fodboldkamp i Parken og en tur på Jensens Bøfhus. Derudover er vi begge nogle nørder, så computeren får aldrig helt fred, når Christian og jeg er sammen.



Annemarie og Helle

Vi nyder begge at spise på restaurant og gå i biografen, så det gør vi temmelig ofte, når vi er sammen. Derudover er vi ret glade for dansk pop-musik og havde for nylig en super god aften til Sanne Salomonsen koncert.





Den rummelige skole?

Hvilket signal sender man, når bestemte grupper af elever samles i særlige klasser? Det er et af de spørgsmål, vi skal overveje, når vi taler inklusion i folkeskolen

Hvor tit støder vi på et stykke lovgivning, der kan beskrives som smukt? Sjældent, men "folkeskole-loven" er et eksempel på det. Her kan man blandt andet læse, at "folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere".

Det er lige meget, om man er super begavet, tilhører gennemsnittet, eller om man er født med udviklingshæmning. Det er vigtigt at huske på.

Folkeskolen har i mange år haft stor bevågenhed hos politikerne. PISA-undersøgelser og 360-graders eftersyn er blot nogle af beviserne på dette. Udviklingshæmmede og folkeskolen berøres derimod sjældent. Det kan der være mange grunde til, men måske er en af de vigtigste, at vi internt i LEV har haft mange forskellige holdninger til sagen. Holdningerne spænder fra, at børnene da skal enkeltintegreres i almindelige folkeskoler til, at specialskoler er det eneste rigtige.

FUNKTIONSOPDELTE ELLER ALDERSOPDELTE KLASSE

I dag vil det være umuligt at gennemføre et folkeskoleforløb, hvor man ikke integrerer eleverne. Folkeskolelovgivningen kræver involvering og social interaktion af såvel forældre som elever – uanset funktionsniveau.

Diskussionen skal derfor stå om, hvorledes skolerne organiserer undervisningen.

På nogle specialskoler samles børn med multiple funktionsnedsættelser i særlige klasser, lidt ironisk kaldes de nogle steder for M-klasser, mens skolens andre elever går i aldersopdelte klasser. Begge modeller kan rummes inden for folkeskoleloven. Men spørgsmålet er, hvilket signal man sender, når elever samles i særlige klasser. Er det integration? Er det inklusion? Eller er det en accept af, at noget kan være så specielt, at det ikke kan lade sig gøre at skabe klasser med relationer mellem elever med meget forskellige funktionsniveauer?

INKLUSION ER ACCEPT

I dag bruges integration og inklusion næsten som synonymmer. Det er på mange måder med til at mudre diskussionen om, hvordan folkeskolen skal se ud i forhold til elever med udviklingshæmning. For det er eksempelvis integration, når elever bringes sammen i samme klasse. Men det kræver en aktiv pædagogisk handling at inkludere eleverne i undervisningen og støtte deres relationer til hinanden. Den unge pige med multihandicap kan placeres i 4.U i sin el-kørerstol. På den måde kan man sige, at hun er medinddraget i klassen, hun er altså integreret i undervisningen. Men er hun inkluderet? Sandsynligvis ikke.

For LEV betyder inklusion, at der skabes en relation mellem mennesker, man skal "give hinanden noget". For LEV betyder inklusion også, at man accepteres som et socialt individ med lyst til at have interaktion med andre sociale individer.

For igen at tage udgangspunkt i pigen i 4.U, så kan det måske være vanskeligt at forestille sig, hvorledes hun vil kunne indgå som et socialt deltagende individ i en proces med andre klassekammerater. Men at det kan lade sig gøre er uomtvisteligt – det stiller blot krav til lærerkollegiet om, at man gerne vil. Pigen vil have brug for at blive støttet i dialogen med sine klassekammerater.

KAN VI STILLE KRAV TIL FOLKESKOLEN?

Hvilke krav kan vi tillade os at stille til folkeskolen, når vi har børn med udviklingshæmning? Spørgsmålet stilles ofte til LEV. Svaret er snublende let: De samme krav som til alle andre børn. Når det alligevel er vanskeligt, kan det skyldes, at forældre også sammenligner sig med andre. De ser, at naboens knægt har fysik, matematik og engelsk og har måske svært ved at overføre disse ting til deres virkelighed.

I LEV har vi oplevet, at mange forældre har stået i den problemstilling. Derfor har vi igangsat et udviklingsprojekt på folkeskoleområdet, hvor LEV forholder sig til alle de fagmål, der er indeholdt i folkeskolen. Derefter giver vi vores fortolkning på, hvordan man som forældre til et barn med udviklingshæmning kan læse fagmålene og bruge dem til en fremadrettet dialog med skolen og lærerkræfterne om, hvordan undervisningen bliver endnu bedre. Der kan læses mere om projektet på www.foraeldredialog.dk. Projektet forventes at være færdigt cirka 1. september 2010.

ANNONCE

SJÆLLANDS- FESTIVALLEN 2010



ONSDAG 26. maj 2010 kl. 14.00 - 01.00



RASMUS SEEBACH



SANNE SALOMONSEN



SWEETHEARTS



THOMAS HOLM



IDA CORR



MIKE TRAMP & THE
ROCK'N'ROLL CIRCUS



NAT
BAR

ONSDAG 26. MAJ
KL. 22.00-01.00
med
HENRY O'CONNOR



Konferencier
MEK PEK

TORSDAG 27. maj 2010 kl. 12.00 - 21.00



DANSER MED DRENGE



MEDINA



BIRTHE KJÆR



SUNSHINE Band,
VASAC Slagelse



DISKOFIL



DE GLADE SØVNEND



JOHNNY DELUXE



VASAC Band,
VASAC Slagelse

Festivalen foregår Rosenkildevej 83, 4200 Slagelse.

Pris pr. dag ved forsalg 230 kr. + 20 kr. i gebyr

og pris pr. dag ved indgang 290 kr.

Billetter kan købes på www.billetnet.dk samt på posthuse og turistbureauer.

Se tider på hjemmesiden.

www.sjaellandsfestivalen.dk

At registrere eller ej

Af Kurt Sørensen, overlæge, centerleder, Center for Oligofrenipsykiatri, Århus Universitetshospital Risskov

Tak til LEV for at have taget spørgsmålet om etablering af et register for udviklingshæmmede mennesker op (LEV november 2009). Anledningen var, at jeg i et interview med NDU-bladet (Netværk vedr. Domfældte Udviklingshæmmede) nævnte en række problemer i forbindelse med udviklingshæmmede mennesker, som vi ikke har svar på, og hvor et manglende overblik blokerer for besvarelsen af presserende spørgsmål. Et centralt register kunne være en af løsningsmulighederne.

Jeg vil gerne forklare lidt nærmere om baggrunden.

Men først vil jeg være så ubeskedent at introducere mig selv: Jeg har virket som læge i 36 år, de sidste 22 som overlæge ved Oligofreniklinikken på Århus Universitetshospital, hvor vi behandler udviklingshæmmede mennesker med psykiatriske lidelser. Før den tid arbejdede jeg i seks år på et kromosomlaboratorium, hvor jeg havde tæt kontakt med udviklingshæmmede og deres pårørende. Udover at jeg har min almindelige uddannelse som speciallæge i psykiatri, mener jeg derfor også, at jeg har en vis erfaring i udviklingshæmning og de problemer, den medfører. Jeg tror også, at enhver kan regne ud, at jeg er så tæt på pensionsalderen, at jeg ikke har nogen karrieremæssig interesse i sagen.

Når jeg har udtalt mig om registerspørgsmålet, er det blandt andet på baggrund af mine oplevelser og erfaringer som læge og forsker. Men jeg har også en anden kasket, nemlig som medlem af LEV på 22. år. Jeg tror det var John Møller og Arne Koefoed, som ældre LEV-medlemmer vil huske, der forklarede mig, at man ikke behøvede at være pårørende eller svagt begavet for

at blive medlem. Jeg har aldrig fortrudt indmeldelsen, og mit samarbejde med foreningen, synes jeg, har været frugtbart. Jeg håber, det er gensidigt.

Nu til sagen:

LEV-bladet peger allerede på et af de fundamentale spørgsmål, som vi mangler svar på: Hvor mange udviklingshæmmede findes der i Danmark? LEV siger 35-40.000, vi siger 80-110.000. Det er en stor forskel, og dog kan begge tal være rigtige. Er man udviklingshæmmede, når man opfylder WHO's kriterier for mental retardering, eller er man kun udviklingshæmmede, når man efterspørger bestemte sociale tilbud.

Et eventuelt register over udviklingshæmmede mennesker vil naturligvis kun kunne rumme dem, der har en erkendt udviklingshæmning

Et eksempel: Er man først udviklingshæmmede, når man som 55-årig, efter flere kortere fængselsstraffe, får stillet diagnosen ved en mentalundersøgelse, og har man tidligere været ikke-udviklingshæmmede? Det virkelige liv vrirler med den slags spørgsmål.

Et eventuelt register over udviklingshæmmede mennesker vil naturligvis kun kunne rumme dem, der har en erkendt udviklingshæmning. Det er en indbygget svaghed i alle registre af den type. Men man kunne forestille sig etablering af et register, der baseres på kommunale indberetninger af personer, der modtager en eller anden form for hjælp efter Servicelovens bestemmelser om "personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne". I denne personkreds vil også indgå mennesker, der ikke er udviklingshæmmede, for eksempel demente, men dem formodes kommunerne at kunne sortere fra. Man kan også forestille sig, at den psykiske funktionsevne blot skal være nedsat, og det er

da andre bestemmelser i Serviceloven, der definerer, hvem der skal optages i registret. Der kan tænkes adskillige andre modeller for opbygningen af et eventuelt register, som en arbejdsgruppe, meget gerne med deltagelse af LEV og ULF, kan arbejde mere detaljeret med.

Registerforskning har igennem årene ydet solid dokumentation for behovet for forbedringer indenfor det område registret dækker

Vi har tidligere i Danmark haft et velfungerende register over udviklingshæmmede, det såkaldte "åndssvagereregister", men det afgik ved en stille død først i 1990'erne. Registret var en medvirkende årsag til, at Danmark internationalt havde en førerstilling indenfor forskning i udviklingshæmning, og en række vigtige resultater af direkte betydning for udviklingshæmmede mennesker kom ud af det.

Blandt de markante resultater kan nævnes Annalise Duponts og medarbejderes undersøgelse vedrørende de tidsmæssige, økonomiske og psykiske belastninger forbundet med at have et dybt åndssvagt, hjemmeboende barn mellem 6 og 14 år. Fra 1980 (Bibl. Læg. 172, 112). Undersøgelsen dokumenterede de merudgifter m.m., der er forbundet med pasning af et handicappet barn. Den var en direkte årsag til, at der i den da gældende Bistandslov indsattes en bestemmelse om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til forældre, der selv passede deres barn.

I det hele taget er det kendetegnende for dansk registerforskning, at den igennem årene har ydet solid dokumentation for behovet for forbedringer indenfor det område registret dækker. De forbedringer, der trods alt er sket på det psykiatriske behandlingsområde, kan i stor grad tilskrives den dokumentation, Det Psykiatriske Centralregister har leveret. Det kommer måske som en overraskelse for mange, men de varmeste fortalere for det psykiatriske register er pårørendeorganisationen SIND.

Kort før jul kom den første store rapport fra det nyoprettede diabetesregister, hvor alle med en sukkersygediagnose optages. Rapporten pegede på en lang række konkrete forslag til, hvordan behandlingen kan forbedres.

Som et eksempel på manglende dokumentation skal jeg nævne en i sig selv betydningsløs, men alligevel sigende

episode, der udspillede sig i Folketinget i januar: Et medlem fra oppositionen stillede det spørgsmål til indenrigs- og socialministeren, om ikke det forhold, at der bevilges uændrede midler til handicappede børn, ville betyde, at der bliver færre midler til det enkelte barn, når antallet af handicappede stiger. Ministeren svarede, som sandt er, at vi ikke ved, om der kommer flere handicappede, da der ikke føres noget centralt register.

Man skulle ellers synes, at det vil være af stor samfundsmæssig betydning at vide, om tallene går op eller ned. Solid epidemiologisk viden er en forudsætning for effektiv forebyggelse, således som utallige eksempler fra Cancerregistret, der siden 1940'erne har registreret alle kræfttilfælde i Danmark, viser. Er der sammenhæng mellem forekomsten af udviklingshæmning og de utallige kemiske stoffer og andre miljøpåvirkninger, vi udsættes for? Det korte svar er ja (fx benzinbly og kviksølv), men der er uendelig meget, vi ikke ved.

Fra mit eget liv vil jeg gerne nævne et konkret eksempel. For nogle år siden oplevede min kone og jeg den lykke at blive bedsteforældre for første gang. Drengen var velskabt, men havde tilsyneladende nogle indlæringsvanskeligheder, der fik os til at overveje, om han var lettere udviklingshæmmede. Moderen havde epilepsi og var under graviditeten blevet behandlet med et meget udbredt epilepsimiddel. Var der en sammenhæng? Ihærdige litteratursøgninger gav ikke noget entydigt svar.

Men et velfungerende dansk register over udviklingshæmmede mennesker, ville kunne levere det svar, som læger og vordende forældre verden over har brug for. I Danmark registrerer Lægemiddelstyrelsen nemlig al den medicin, vi køber på recept. En samkøring mellem lægemiddelregistret og udviklingshæmningsregistret vil så let som at klø sig i nakken give svar på, om mødre, der har fået den pågældende epilepsimedicin, føder flere udviklingshæmmede børn end andre.

Et andet nærliggende problem, som et dansk register over udviklingshæmmede kunne tage op, er pludselig

Et andet nærliggende problem, som et dansk register over udviklingshæmmede kunne tage op, er pludselig uventet død

uventet død. Det er ubehageligt at tale om, men nu nævner jeg det alligevel. I de mange år jeg har arbejdet for og med udviklingshæmmede mennesker, har det været slående, hvor ofte jeg er blevet ringet op om morgenen og fået besked om, at nu er den og nu er den fundet døde i deres senge. Der var ikke noget at mærke på dem om aftenen, men nu er de altså døde.

Jeg har i sagens natur ikke nogen tal for hyppigheden af pludselig uventet død blandt udviklingshæmmede. Vi registrerer dem jo ikke. Men min personlige fornemmelse, tag den for, hvad den er værd, er, at den optræder langt hyppigere end i den øvrige befolkning. Hvorfor? Er det en følge af livsstilssygdomme med overvægt, forhøjet kolesteroltal og blodprop? Er det uerkendte hjerterytmeforstyrrelser? Er det død under et uobserveret epileptisk anfald? Er det medicinbivirkninger? Eller noget helt femte eller sjette.

Vi kan forebygge nogle af disse dødsårsager, men det forudsætter, at vi har det systematiske og statistisk holdbare grundlag, som kun et velfungerende register kan give. Det er faktisk en sag om liv og død, der burde interessere LEV i meget høj grad.

I novembernummeret af LEV rejser landsformand Sytter Kristensen en række spørgsmål som oplæg til en debat. En del af spørgsmålene er besvaret i det foregående, men et af de centrale har jeg endnu ikke berørt: Hvem skal have adgang til oplysningerne?

Det korte svar er, at de, der har et fornuftigt formål, får adgang. Det er meget velreguleret i registerlovgivningen, og Datatilsynet overvåger, at den overholdes. Adgang til registrets data fordrer, at der foreligger en detaljeret projektbeskrivelse, og som hovedregel udleveres kun statistiske oplysninger, fx om resultatet af samkøringer med andre registre. De forskere, der arbejder på denne måde, har hverken brug for navne eller personnumre. I de eksisterende registre kan ingen, uden det kan aflæses i en logfil, slå oplysninger om eksempelvis naboen op. For hvert register er en myndighed udpeget som registeransvarlig, og der er intet i vejen for, at fx LEV kan høres, før der gives tilladelse til et projekt.

I sagens natur vil mange, måske de fleste projekter, der udgår fra registre af den beskrevne type, være af sundhedsfaglig karakter, og der er indbygget den yderligere garanti, at der tillige kræves godkendelse af de videnskabetiske komitéer.

Svar

Fra Sytter Kristensen, landsformand i LEV

Tak til Kurt Sørensen for et spændende debatoplæg, som jeg håber bladets læsere vil kommentere på. Selv beskrev jeg min holdning til emnet i en kommentar i LEV bladet nr. 7, 2009.

debat

ANNONCE

LEV i Danmark eller?

Af Søren Bang Korsholm, næstformand LEV-Roskilde Kommunekreds

Kære FU

På repræsentantskabsmødet i oktober 2008 fremsatte LEV-Roskilde Kommunekreds (LEV i Roskilde i daglig tale her) et forslag om modernisering og ændring af Landsforeningen LEVs navn til LEV i Danmark. Argumentationen for det vil vi ikke gentage her, men det er at finde i vores oprindelige forslag til repræsentantskabsmødet.

Forslaget blev klart og tydeligt nedstemt – ingen tvivl om det. Årsagen til, at det blev det, var efter vores opfattelse, at HB og FU gik imod forslaget med en henvisning til, at en ekstern konsulent var ved at se på hele Landsforeningens image og angiveligt også herunder navn mm. Vi vil gerne medgive, at det var en god grund til at sætte vores forslag i bero, når der nu var en proces i gang.

Er der kommet et forslag vedrørende et eventuelt navneskifte?

Men, kære FU. Repræsentantskabsmødet foregik for snart halvandet år siden, og vi har endnu intet hørt til konsulenternes resultater. Derfor er dette en efterlysning. Hvad er der kommet ud af arbejdet? Er der kommet et forslag vedrørende et eventuelt navneskifte? Og i alle tilfælde: Hvad er FUs og HBs indstilling til et eventuelt navneskifte? Skal vi have et? Hvad ser I som valgmuligheder? Hvad er tidsskalaen?

Vi ved, at LEV kæmper med større problemer, men spørgsmålet her er vel hurtigt at svare på.

Svar

Fra Sytter Kristensen, landsformand i LEV

Ja, du har ret, vi har mange andre problemer at slås med i LEV, men du skal naturligvis have et svar: HB har fået følgende råd: Lav ikke navnet om, før I samtidig laver en mærkant ændring af foreningen. Tidsrammen for en sådan proces er lang og ressourcekrævende, og der skal sættes en anderledes fokus på LEVs kerneopgaver.

ANNONCE

Sommeraktiviteter



Var det ikke noget, at komme på sportsskole i sommerferien?

I samarbejde med lokale idrætsforeninger tilbyder Dansk Handicap Idræts-Forbund sportsskoler ti forskellige steder i Danmark. Idéen med sportsskolen er at tilbyde børn og unge med handicap et alternativ til de kendte fodbold- og håndboldskoler.

Der lægges vægt på, at børnene får mulighed for både at fordybe sig og afprøve noget nyt. Derfor skal man vælge en fordybningsidræt, som er gennemgående for alle sportsskolens dage. Om eftermiddagen laves der forskellige fælles aktiviteter.

Alle børn og unge med et handicap i alderen 8-17 år kan deltage i Sportsskolen. Har man brug for personlig hjælp til for eksempel toiletbesøg eller omklædning, må man selv sørge for det. Forældre, pædagoger eller personlige hjælpere kan deltage gratis som hjælpere.

På www.dhif.dk under Aktiviteter kan man downloade invitation og tilmeldingsblanket, eller se kontaktoplysninger til den enkelte sportsskole. Tilmeldingsfristen er den 1. maj 2010.

Sommerkursus med fokus på glæde og samvær

Videnscenter Skanderborg, Sølund inviterer i august forældre og deres barn over 13 år med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser til sommerskole i Landsbyen Sølund i Skanderborg.

Fokus bliver på at være sammen og mærke den fælles glæde og meningsfuldhed i samværet. VISS kalder da også kurset for "Hvor er det dejligt at være sammen med dig!"

Kurset starter med en introduktionsdag for forældrene. Der vil blive præsenteret lidt teori om tilknytning og relation og givet en indføring i kropsmassage, socialmotorik og musik/leg. Gennem enkle øvelser afprøver deltagerne disse forskellige måder at skabe kontakt på i praksis. Forældrenes kendskab til deres barn inddrages i undervisningen og i de praktiske øvelser.

I den efterfølgende weekend er forældrene sammen med deres barn. Kursuslederne giver inspiration til, hvordan forælderen og barnet i fællesskab kan udvikle nye måder at være sammen på og styrke deres indbyrdes kommunikation og samspil. Kurset slutter af med en opfølgingsdag en måned efter.

Tilmelding og yderligere oplysninger:
www.viss.dk



SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

ANNONCE

Sol og sommer i LEVs sommerhuse

Book sommerferien nu i et af de sommerhuse, der ejes af LEV

JERUP, NORDJYLLAND

Huset, der er på 154 m², ligger på en 8500 m² stor grund og indeholder stor stue med brændeovn, køkken og to soveafdelinger, hver med to værelser. Der er i alt 12 sovepladser inklusiv fire hospitalssenge. Huset er indrettet handicapvenligt med brede døre og specialindrettet køkken og badeværelse. Omgivelserne er marker, skov og hede. Til nærmeste strand er der tre kilometer. Stranden er rigtig børnevenlig, uden strøm og huller. Nærmeste indkøbsmulighed er Nielstrup og Jerup cirka tre kilometer fra huset.

Der er telefon i huset. Opvarmning er el. Der er bestik og sengetøj, men sengelinned, håndklæder og viskestykker skal medbringes.

Læs mere på hjemmesiden www.tols-have.dk

Husene lejes gennem
Landsforeningen LEV
Tlf. 3635 9696
Mail: sommerhus@lev.dk
Booking: Via LEVs hjemmeside
www.lev.dk

KELSTRUP STRAND, HADERSLEV



Handicapferie Kelstrup Strand er navnet på den selvejende institution, der driver to handicapegnede sommerhuse, så for kørestolsbrugere. De kan lejes hele året primært af familier med handicappede og af institutioner. Der er plads til hhv. 7 og 9 personer i hvert hus. Feriehusene ligger på en stor grund nær skov og strand i ferieområdet Kelstrup Strand, 10 km sydøst for Haderslev.



Hvert hus indeholder bl.a. opholdsstue og 3 kamre, 1 hospitalsseng samt lift, toilet med støttehåndtag, brusebad, badestol i begge huse og endvidere højderegulerbar badebriks i nr. 8, køkken med diverse hårde hvidevarer, service til 12 personer, vaskemaskine og tørretumbler, tv, dvd og radio, el-opvarmning – i nr. 8, desuden brændeovn og personalettoilet og baderum i begge huse.

Fællesfaciliteter omfatter havemøbler, sandkasse, gyngestativ, boldbane og bålplads.

Priser og booking: Se www.lev.dk

Kredsgeneral- forsamling

LEV Hedensted/Horsens fælleskommunekreds holder generalforsamling den 27. maj kl. 19.00 på Østerbrogade 21 b, 8722 Hedensted.

Ny projektmedarbejder i LEV

Nina Nørrung blev ansat som projektmedarbejder i Landsforeningen LEV den 1. februar 2010. Nina arbejder på et projekt om undervisning på specialskoler samt på projekt SMUT, som er et projekt om sundhed for udviklingshæmmede på beskyttede værksteder.

Nina er uddannet pædagog, har læst samfundsvidenskab og har en bachelor i pædagogik og uddannelsesstudier og kommunikation. Nina har blandt andet arbejdet på et bogforlag, som skolepædagog og som souschef i en vuggestue.

Nina er 31 år og bor i København.





Kulturfestival i Vestjylland

Nok engang var der fuldt hus, da LEV Vestjylland midt i marts holdt den årlige kulturfestival. Faktisk mere end fuldt hus for på grund af en mindre fejl, var der flere gæster end det antal, som arrangørerne havde sat som maksimum. I alt var der over 800 deltagere. De fik en uforglemmelig dag med mange kunstnere på scenen, fest og farver i salen og masser af god mad. Hovedtalen blev denne gang holdt af en kær ven og flittig gæst på festivalen, nemlig Johnny Hansen fra Kandis. Kandis lukkede og slukkede i øvrigt for den gode dag.

Flere lovguider fra DUKH

DUKH (Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet) har tidligere udgivet en række guider til borgeren, hvor de søger at give en let introduktion til et udvalgt lovområde. Serien har indtil nu bestået af emnerne: Merudgifter til børn, tabt arbejdsfortjeneste, sygedagpenge, bil, arbejdsevnet metode og bolig.

Nu har DUKH udvidet feltet med emnerne:
Specialundervisning, fleksjob og hjælpemidler og forbrugsgoder.

Se alle guiderne her: www.dukh.dk



Et rummeligere arbejdsmarked

– også for handicappede, sindslidende og andre på kanten af arbejdsmarkedet

EUSE Danmark, EUSE i de nordiske lande og Nordens Velfærdscenter under Nordisk Råd inviterer til Nordisk konference om arbejde med støtte.

HØR BL.A. OM

- Hvordan Sverige årligt yder støtte med 450 jobcoaches til 15.000 personer på kanten af arbejdsmarkedet
- BRF Kredits erfaringer med ansættelse af udviklingshæmmede
- Uddannelse af jobcoaches
- De nordiske erfaringer – praktisk og politisk – med inklusion af handicappede, sindslidende og andre marginaliserede grupper – og deltag i en række af workshops, hvor praktikere og forskere fortæller om arbejde med støtte.



Konferencen finder sted den 10. og 11. juni 2010 på Hotel Marriott i København.

Tilmelding på www.senordisk.net

EUSE står for European Union of Supported Employment.



Ny kunstuddannelse på GAIA Museum

GAIA Artlab er navnet på en ny tre-årig kunstuddannelse, som GAIA Museum i Randers er ved at etablere. Uddannelsen starter til august og henvender sig til personer, som på grund af indlæringsvanskeligheder eller nedsatte funktionsevner ikke er i stand til at gennemføre en uddannelse indenfor det eksisterende uddannelsessystem. Alle unge og voksne med en interesse for at arbejde kreativt kan således søge om optagelse på uddannelsen. Hele det tre-årige uddannelsesforløb og de enkelte moduler kan indgå som forløb under den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse, STU.

Læs mere om GAIA Museum på www.gaiamuseum.dk

Aktivitetsslejr for udviklingshæmmede blinde

Blindecenter Bredegaard holder aktivitetsslejr i uge 33 (16.-20. august 2010). Målgruppen er funktionshæmmede, voksne, blinde og deres ledsagere (1:1). Dagene kommer til at foregå i og omkring Kalundborg, med afstikkere til Kragerup Gods og Gerlev Lege og Aktivitetspark. Desuden skal der vandres på halvøen Røsnæs og bades i svømmehallen. Overnatning finder sted på Kalundborgs vandrehjem. Pris 3.000 kr. pr. person inklusiv ophold, de fleste måltider og aktiviteter.

Hvis du er interesseret eller vil høre mere om arrangementet bedes du kontakte Jane Walter Hansen, Blindecenter Bredegaard, tlf. 4511 8401, Jawaha11@hav1.regionh.dk





Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
GIRO:
5 49 00 06 (kontingent)
2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 2/59. Årgang 2010
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen

FORSIDEFOTO:

Claus Bronnerup

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigtvis LEVs holdninger.

DEADLINES:

LEV 3/10 udkommer ultimo
maj, deadline 22. april 2010
LEV 4/10 udkommer ultimo
juni, deadline 1. juni 2010

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.

TRYK: Glumsø Bogtrykkeri

LAYOUT: Synergi
Telefon: 7027 9003

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00 - 12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf: 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: elsemarie.kristen@mvb.net

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

LEV Faxe/Vordingborg

Kristian Nicolaisen
Tlf. 22 59 30 50
e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg/Humblebæk

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksberg

Ejvind Wilms
Tlf. 3321 7002
e-mail: ejvind.wilms@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf: 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Astrid Schøbel
Tlf. 4731 4815
e-mail: astrid@schoebel.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen
Tlf. 3513 4419
e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Sten Holst
Tlf. 4390 3306
e-mail: sten.holst@mail.dk.

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Tina Farinha
Tlf. 2625 0800
e-mail: farinha@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Mikael Bisted
Tlf. 7568 1227
e-mail: stenel@mail.dk

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9749 1629
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Pia Schmidt
Tlf. 2012 3383
e-mail: pl@schmidt.mail.dk

Kolding

Grethe Blond
Tlf. 7551 8263
e-mail: hcb220238@mail.tele.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-annae.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

Mariager Fjord/ Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauheed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Astrid Marie Nielsen
Tlf. 8692 9518
e-mail: astrid.marie.nielsen@odder.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 5964 2640
e-mail: dorthepedersen@mail.tele.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Inge Vibeke Hahn
Tlf. 9753 5727

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Ove John Nielsen
Tlf. 5614 2133
email: ojn@privat.dk

Stevns

Susanne K. Pedersen
Tlf. 5650 4315
e-mail: sanand@mail.dk

Struer

Palle Olsen
Tlf. 9785 3815
e-mail: palle.olsen@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Vakant

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: hoejberg@tele2adsl.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Henning Hansen
Tlf. 8669 9797

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Åbenrå

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Ålborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvnet.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jan Øberg
Tlf. 7594 4574
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdxbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: : elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.
Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE



LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem HANDI forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696